

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Вітко Г.В. здобувач вищої освіти 2 ступеню
vitkogv@ukr.net

Науковий керівник: Декалюк О.В. к.е.н., доцент
Університет економіки і підприємництва

Кожне торговельне підприємство, здійснюючи свою господарську діяльність, змушене організовувати безперервний потік забезпечення товарними запасами. Це відбувається тому, що процес реалізації товарів, як основний вид діяльності даного підприємства, має бути неперервним. Саме тому, важливою умовою функціонування торговельного підприємства, є наявність товарних запасів.

Управління запасами на торговельному підприємстві відіграє ключову роль, оскільки включає в себе планування запасів, організування процесу надходження запасів на склади підприємства, їх розміщення, переміщення, транспортування тощо.

Товарний запас є визначеною кількістю товарів, призначених для наступного продажу, які знаходяться на складах підприємства, і в процесі переміщуються від виробника до торговельного підприємства, а потім і до кінцевого споживача.

Товарними запасами вважаються запаси готової продукції на складах підприємства виробника. Товари, що знаходяться на даний момент в дорозі, також вважаються формою товарного запасу.

Товари які знаходяться на складах дистриб'юторів, та інших підприємств гуртової торгівлі, також відносяться до товарних запасів сфери обігу. Товари, які знаходяться в дорозі від дистриб'ютора до торговельної точки, та запаси підприємства торгівлі, які знаходяться на складах, або в торговельному залі, також відносяться до товарних запасів сфери обігу.

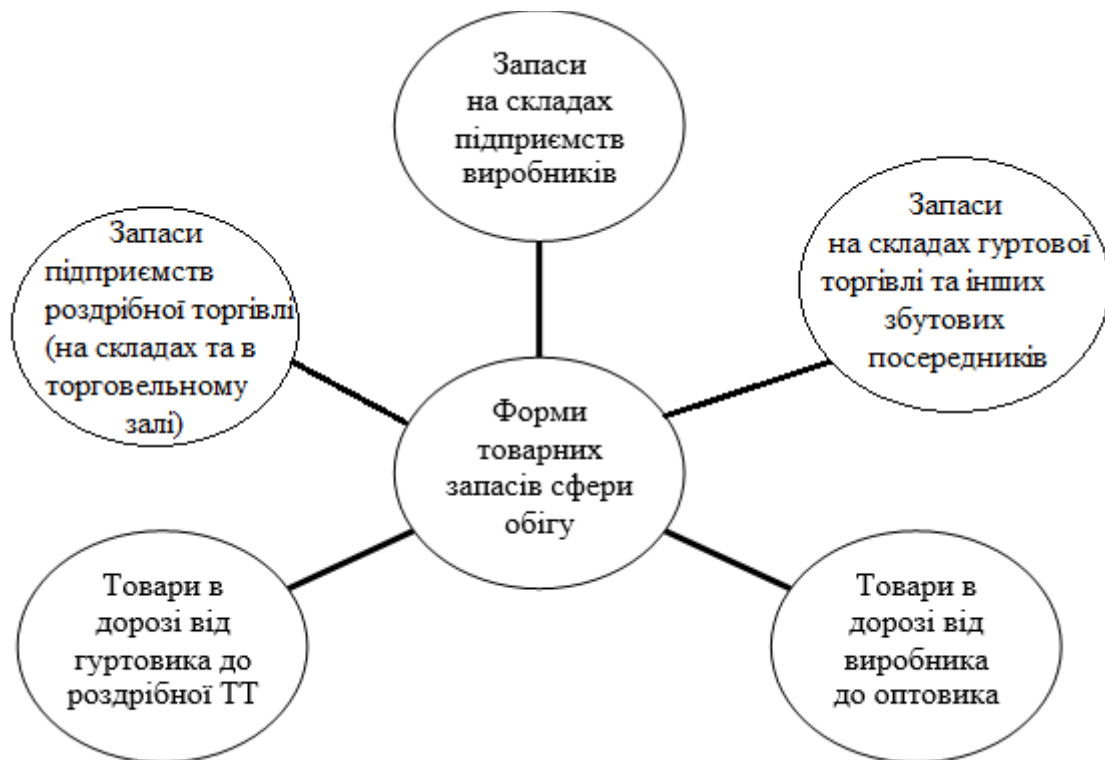
Досліджуючи поняття товарні запаси, ми виявили деякі закономірності в трактуванні даного поняття різними науковцями.

Так, Круш П.В. в своїй праці пише, що запаси – це товари та матеріали, що постачаються та зберігаються на підприємстві. Вони виникають щоразу, коли ресурси, що надходять та виходять з підприємства не використовуються [1].

Гужавіна І. зазначає, що товарні запаси – це запаси, які створюються продавцем на ринку, на випадок циклічного, сезонного

або іншого коливання кон'юнктури ринку. З іншого боку, це товари, які знаходяться в даний момент у сфері товарного обігу, у дорозі від одного підприємства до іншого, або на складах підприємств – виробників.[2]

Отже, товарні запаси можуть бути в різних формах (рисунок 1).

Рисунок 1 - Форми товарних запасів

Ефективність управління запасами - це індикатор його ліквідності та платоспроможності.

Для багатьох керівників управляти запасами, означає контролювати рух запасів, та приймати рішення, що спрямовані на розподіл коштів та їх економію, економію часу, розрахунок та оптимізацію витрат на утримання запасів. Кожен керівник прагне мінімізувати затрати які йдуть на утримання товарних запасів.

Запаси підприємства поділяються на матеріально виробничі запаси та товарні запаси.

До матеріальних запасів відноситься сировина і матеріали, напівфабрикати, комплектуючі, деталі та конструкції, запчастини, тара, спеціальне оснащення, інструменти, інвентар, тощо.

Товарними запасами на торговельних підприємствах різних рівнів, вважаються всі запаси які знаходяться на складі торговельного

підприємства та готові до продажу. А також товари які розміщені в торговому залі. Створення запасів має свої мотиви, серед яких на першому місці іде ймовірність порушення встановлених графіків постачань. Оскільки продавець, намагаючись оптимізувати власні операційні процеси, замовляє таку кількість продукції, яку планує продати, виходячи з попиту та з досвіду. Але будь-які затримки графіка постачань, та збої, ведуть до зупинки торгового процесу та відтоку фінансових ресурсів до конкурентів.

Управління запасами, на думку Гукалюк А.Ф. Кацьма В.І, містить визначення операційних цілей управління запасами, планування потреби в запасах, організацію роботи складських працівників, розстановку і налагодження взаємодії працівників, їх мотивацію шляхом створення оптимальних умов праці та відпочинку, виплати належної заробітної плати та премій, налагодження зв'язків із постачальниками і споживачами, контроль виконання замовлень та утримання запасів на підприємстві, просування запасів логістичним ланцюгом з метою задоволення потреб виробництва і споживачів готової продукції за оптимальних логістичних витрат.[3].

Як зазначають Кривешко О.В., Шпарик Я.Я., Мельник Н.В. «Зміни, які відбуваються в Україні і світі протягом останніх трьох років, потребують розробки таких ситуативних систем управління запасами, які б враховували наступні аспекти: ризики неочікуваної появи дефіциту ТМЦ, непрогнозований споживчий попит, пов'язаний із панічними очікуваннями, утрудненість транспортної логістики, ризики псування ТМЦ».[4]. Саме тому дана тема потребує подальших наукових розробок і досліджень.

Література.

1. Круш П.В., Орлюк Ю.В. Теоретичні основи управління матеріальними запасами підприємств *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»* 2017, № 14. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108775>
2. Гужавіна І.В. Особливості обліку запасів на торговельних підприємствах. *Ефективна економіка*, 2020, №12 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/92.pdf
3. Гукалюк А.Ф. Логістичне управління запасами як складова логістичного управління підприємством *Економічний аналіз: зб. наук. Праць*. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. № 2. С. 130-138
4. Кривешко О.В., Шпарик Я.Я., Мельник Н.В. Особливості управління запасами в кризових умовах *Ефективна економіка*, №5, 2022 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/95.pdf